

■ လူမှုအဖွဲ့အစည်း ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက် (EIA) အကြောင်း

စာစောင်ငယ် - အနှစ်ချုပ်

၂၀၁၆

လူမှုအဖွဲ့အစည်း ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်
(EIA) အကြောင်း စာစောင်ငယ် - အနှစ်ချုပ်

ထုတ်ဝေမှုမှတ်တမ်း

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလ (ပထမအကြိမ်)

မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းသရုပ်ဖော်

စိုင်းခမ်းလိန်

အုပ်ရေး

၅၀၀ အုပ်

(Earthrights International မှ အခမဲ့ ဖြန့်ဝေသည်။)

လူမှုအဖွဲ့အစည်း ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက် (EIA) အကြောင်း စာစောင်ငယ် - အနှစ်ချုပ်

၁) EIA (Environment Impact Assessment) ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက် ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

EIA ဟုလည်း အများသိကြသော ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်ဆိုသည်မှာ အကြံပြု တင်ပြထားသော ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းတစ်ခု၏ သဘာဝနှင့် လူတို့အပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လေ့လာရှာဖွေရေး၊ အကဲဖြတ်ရေးနှင့် လျော့ချရေးဖြစ်စဉ် တရပ်ဖြစ်သည်။ စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ် ချက်ကြီးများနှင့် ကတိကဝတ်များကို မပြုလုပ်မီမှာ EIA ကိုပြုလုပ်သင့်သည်။

၂) ကျွန်ုပ်တို့မှာ အဘယ့်ကြောင့် EIA များကို ထားရှိသင့်သနည်း။

(၁) အဆိုပြုထားသော စီမံကိန်းတစ်ခုကြောင့် သဘာဝနှင့်လူတို့မှာ မည်သို့ထိခိုက်နိုင်ကြောင်းသတင်းအချက်အလက်များ ပေးရန်။

(၂) အဆိုပြုထားသော စီမံကိန်းအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသောဖြစ်စဉ်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားစေရန်။

(၃) စီမံကိန်းတစ်ခုက သဘာဝနှင့် လူတို့အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို မည်သို့ရှောင်ကျဉ်နိုင်ကြောင်း သို့မဟုတ် လျှော့ချနိုင်ကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များ ပေးရန်။

(၄) ရေရှည်လည်းတည်တံ့ပြီး၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ အသုံးပြုပုံနှင့် စီမံခန့်ခွဲပုံပိုမိုကောင်းမွန်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးကို လှုံ့ဆော်တင်ပြရန်။

၃) EIA လုပ်ငန်းကို မည်သည့်အချိန်အခါမှာ စတင်ပါသနည်း။

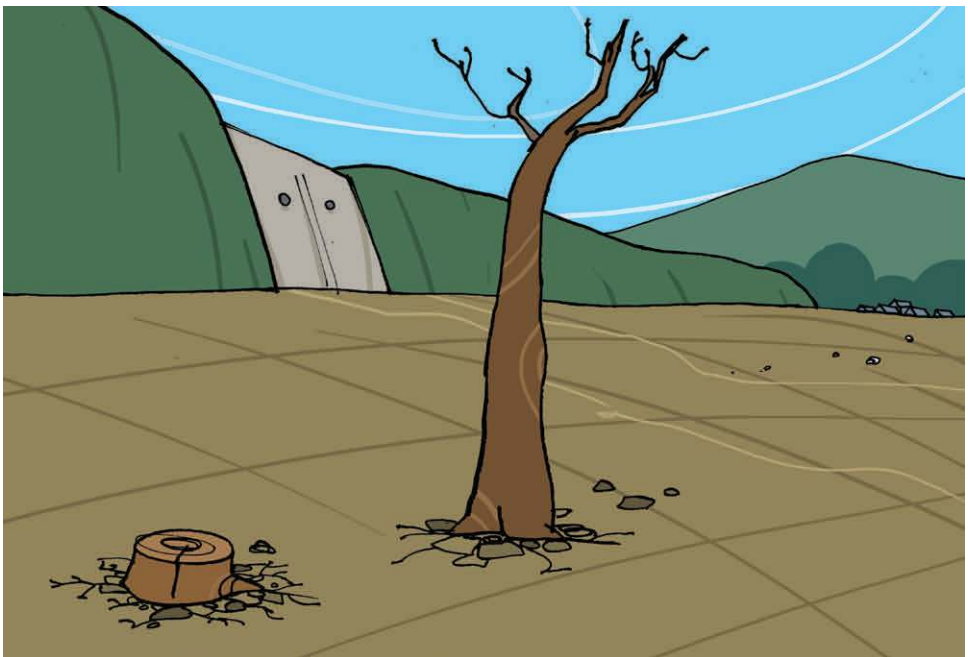
စီမံကိန်းတခုကို အဆိုပြုတင်ပြထားပြီး၊ အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများက စီမံကိန်းကို စတင်ခွင့်မပြုမီမှာ EIA ဖြစ်စဉ်ကို စတင်ရမည်။ ဤသို့စတင်ခြင်းမှာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများအဖို့ စီမံကိန်းကို စတင်သင့်၊ မသင့်ဆုံးဖြတ်ရေးအတွက် ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် EIA (ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်) ကို အသုံးပြုသင့်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၄) EIA (ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်) ကို မည်သည့်နေရာမှာ လုပ်ဆောင်သနည်း။

EIA ကို စီမံကိန်းနေရာမှာ လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ထိုနေရာတွင် စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်နိုင်ဖွယ် ရှိသော ပတ်ဝန်းကျင် နယ်မြေနှင့် ကျေးရွာများ အားလုံး အကျုံးဝင်ပါသည်။

သာဓကအားဖြင့်ဆိုရလျှင်၊ အဆိုပြုထားသော ရေအားလျှပ်စစ်ဆည် စီမံကိန်းတခုအတွက်ဆိုလျှင်၊ ထို နေရာတွင် ဆည်စီမံကိန်း၏ မြစ်အထက်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းရှိ ထိခိုက်ခံရသော နယ်မြေများ အကျုံးဝင် ပါသည်။ ဤသက်ရောက်မှုများကို အလွန်ကျယ်ပြန့်သော နယ်မြေ သို့မဟုတ် စီမံကိန်းနှင့် အလွန်ဝေးကွာ သောနယ်မြေအထိ ခံစားရသည်များရှိတတ်သည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ဆည်ကြီးတစ်စင်းအတွက် လူအများ ရွှေ့ပြောင်းပေးရမည်ဆိုလျှင်၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းခံရမည့် ကျေးရွာများကိုလည်း EIA ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်တွင် ထည့်သွင်းသင့်သည်။ အကြောင်းမှာ ဆည်နေရာနှင့် ဝေးသည့်တိုင် ထိုကျေး ရွာများသည်လည်း ထိခိုက်ခံရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

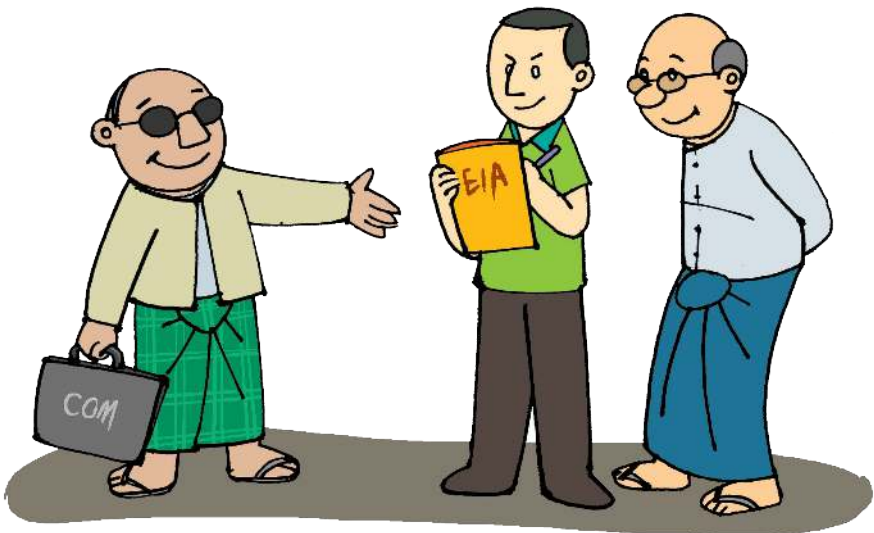

၅) EIA (ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်) ကို လုပ်ဆောင်ရန် မည်သူ့မှာ တာဝန်ရှိသနည်း။

စီမံကိန်းချမှတ်သူများသည် EIA လုပ်ဆောင်ရန်တာဝန်ရှိပါသည်။ စီမံကိန်းချမှတ်သူများသည် အစိုးရ၏ အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်က ကုမ္ပဏီများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ စီမံကိန်းချမှတ်သူများသည် မိမိတို့အတွက် EIA ပြုစုပေးရန် အလို့ငှာ EIA လုပ်ငန်း အထူးပြုကျွမ်းကျင်သော ကုမ္ပဏီများကို ငှားရမ်းကြပါသည်။

EIA သည် ဥပဒေကို လိုက်နာခြင်းရှိစေရေးအတွက် အစိုးရအာဏာပိုင်များက ကြီးကြပ်သည်။ အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနဖြစ်လေ့ရှိပြီး၊ ၎င်းမှာ EIA အစီရင်ခံစာကို စိစစ်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြု သင့်၊ မသင့်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဟူသော အခန်းကဏ္ဍရှိပါသည်။

EIA များသည် စီမံကိန်း၏ ရိုက်ခတ်မှုများကို မျှတစွာနှင့် ဘက်လိုက်မှုကင်းစွာ စစ်ဆေးသင့်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စီမံကိန်းချမှတ်သူများသည် EIA အတိုင်ပင်ခံပညာရှင် ကုမ္ပဏီကို အခကြေးငွေပေး၊ ငှားကြပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ စီမံကိန်းချမှတ်သူများသည် EIA အတိုင်ပင်ခံပညာရှင် ကုမ္ပဏီ၏ အမှုသည်ဖြစ်ပါသည်။ EIA ကုမ္ပဏီသည် မိမိ၏ အမှုသည်အား စိတ်ချမ်းသာအောင် လုပ်ပေးလိုပါသည်။ ဤအနေအထားကြောင့် EIA ကုမ္ပဏီများက စီမံကိန်း၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုအချို့ကို လျစ်လျူရှုထားသည်များ ရှိတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် EIA ကို စိစစ်သုံးသပ်ရာ၌ လူထုနှင့် အစိုးရအာဏာပိုင်များ ပါဝင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

၆) EIA လုပ်ငန်းဖြစ်စဉ်မှာ မည်သည့်အဆင့်များပါသနည်း။

ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်း ။ ။ ဖော်ဆောင်ရန် အကြံပြုတင်ပြထားသော စီမံကိန်းအတွက် EIA လုပ်သင့်၊ မလုပ်သင့် ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ရန်။ အချို့စီမံကိန်းများသည် လူနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ကြီးမားသော သက်ရောက်မှုများရှိမည်ဟု မမျှော်လင့်ရပါက EIA ကို လုံးဝ လိုအပ်ခြင်းမရှိနိုင်ချေ။ အချို့သော စီမံကိန်းများတွင်မူ အကယ်၍ သက်ရောက်မှုများ သိပ်မပြင်းထန်ဟု မျှော်လင့်ရပါက တင်းကြပ်သော စည်းကမ်းချက်များ သိပ်မရှိသော အကျဉ်းချုပ် EIA မျှသာ လိုအပ်သည်။ အကယ်၍ သက်ရောက်မှုများ အလွန်ပြင်းထန်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါက EIA အစီရင်ခံစာမှာ မည်သည့်အဆင့်အထိ အသေးစိတ်ဖော်ပြရန် လိုအပ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်စရာရှိသည်။ ပို၍ ပြင်းထန်ပြီး၊ ပို၍ သိသာထင်ရှားသော သက်ရောက်မှုများရှိသည့် စီမံကိန်းများမှာ ပို၍ အသေးစိတ်ပြီး၊ ပို၍ ကျယ်ပြန့်သော EIA လိုအပ်ပါသည်။

(ပုံပြဇယား ၁ ဖြင့်တွဲ၍ ကြည့်ပါရန် စာမျက်နှာ - ၂၁ သို့)

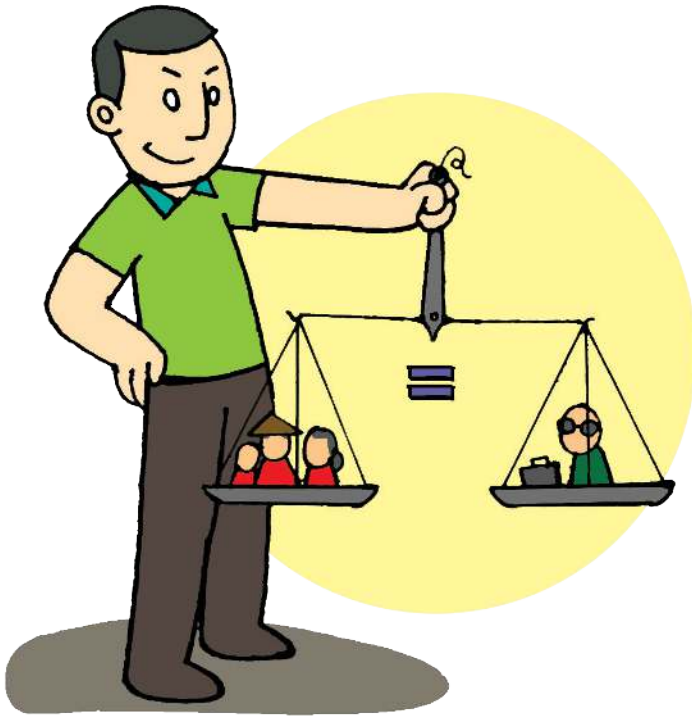
လေ့လာရေးနယ်ပယ် အကျယ်အဝန်းသတ်မှတ်ခြင်း ။ ။ မည်သည့်ပြဿနာများနှင့် သက်ရောက်မှုများသည် အရေးကြီးကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့ကို EIA လေ့လာချက်နှင့် အစီရင်ခံစာမှာ ထည့်သွင်းရန်လိုအပ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ရန်။

(ပုံပြဇယား ၃ ဖြင့်တွဲ၍ ကြည့်ပါရန် စာမျက်နှာ - ၂၅ သို့)

EIA လုပ်ဆောင်ခြင်း ။ ။ အကောင်အထည်ဖော်ရန် အဆိုပြု တင်ပြထားသော စီမံကိန်း၏ သက်ရောက်နိုင်ဖွယ်အားလုံးကို သုတေသနပြုလုပ်ပြီး၊ ရှင်းလင်းစွာနှင့် ဘက်လိုက်မှုကင်းစွာ မှတ်တမ်းပြုရန်။ စီမံကိန်းသက်ရောက်မှုများ၏ အရေးပါမှုကို ဆုံးဖြတ်ရန်၊ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ကျဉ်ရေး သို့မဟုတ် လျော့ချရေးနည်းလမ်းများကို အကြံပြုတင်ပြရန်နှင့် စီမံကိန်း ဒဏ်သင့်ဖွယ်ရှိသော အများပြည်သူနှင့် ကျေးရွာများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ မှတ်တမ်းပြုရန်။

(ပုံပြဇယား ၃ (၁) ဖြင့်တွဲ၍ ကြည့်ပါရန် စာမျက်နှာ - ၂၆ သို့)

အများပြည်သူတို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း ။ ။ စီမံကိန်းအကြောင်း အများပြည်သူတို့အား အသိပေးရန်နှင့် အကြံပြုတင်ပြထားသော စီမံကိန်းအပေါ် ထင်မြင်ချက်များကို စီမံကိန်း အင်္ဂါသင့်ဖွယ်ရှိသော လူများနှင့် လူထုထဲမှ ကောက်ခံစုဆောင်းရန်။ လေ့လာရေး နယ်ပယ် အကျယ်အဝန်းသတ်မှတ်ခြင်း အဆင့်နှင့် EIA လုပ်ဆောင်ခြင်းအဆင့်တို့ နှစ်ဆင့်စလုံးမှာ ကျေးရွာများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး သင့်သည်။ စီမံကိန်းချမှတ်သူများက EIA များကို အချောသပ် အစီရင်ခံစာအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း၊ အစိုးရအာဏာပိုင်များက အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုမီမှာ လေ့လာရေးနယ်ပယ် အကျယ်အဝန်းသတ်မှတ်ချက် အစီရင်ခံစာမူကြမ်းများ (Draft scoping reports) နှင့် EIA မူကြမ်းများကို အများပြည်သူတို့ ထင်မြင်သုံးသပ်ချက်ပေးရန် အလို့ငှာ ချပြ ရမည်။

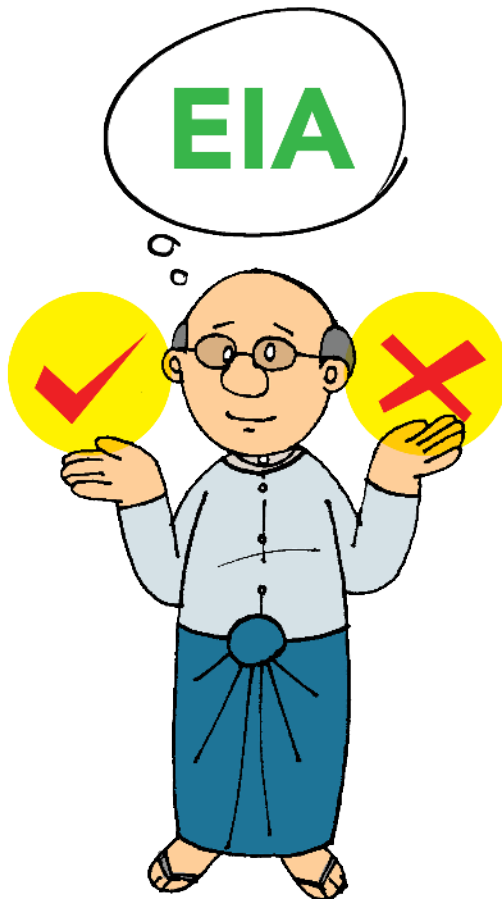
ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၏ စီစစ်သုံးသပ်ချက် ။ ။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရေးအတွက် လိုအပ်သော အချက်အလက်များ EIA အစီရင်ခံစာမှာ ပါရှိ၊ မရှိ ဆုံးဖြတ်ရန်။ အကယ်၍ EIA သည်ပြည့်စုံခြင်း မရှိပါလျှင်၊ စီမံကိန်းချမှတ်သူများက အစီရင်ခံစာကို ဖြည့်စွက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်ပြင်ဆင် ခြင်းပြုပြီးမှသာ အစိုးရအာဏာပိုင်များက စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ပါသည်။

EIA စနစ် အများစု၌ စီမံကိန်းသည် အထူးကြီးကျယ်နေသည် သို့တည်းမဟုတ် ပြင်းထန်သော သက်ရောက်မှုများရှိမည် ဆိုမှသာလျှင် အစိုးရအရပ်စီတရပ် သို့မဟုတ် အထူးကော်မတီတရပ်အတွက် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၏ စီစစ်သုံးသပ်ချက်ကို လိုအပ်သည်။ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများကလည်း EIA အစီရင်ခံစာဆိုင်ရာ သီးခြားလွတ်လပ်သော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၏ စီစစ်သုံးသပ်ချက်အတွက် ပညာ ရှင်များကို ငှားရမ်းနိုင်ပါသည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း။ ။ အစိုးရအာဏာပိုင်များသည် အကြံပြုထားသော စီမံကိန်းကို အတည်ပြုမည်လား သို့မဟုတ် ပယ်ချမည်လားဆိုသည်ကို EIA အပေါ် အခြေခံကာ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ စီမံကိန်းကို အတည်ပြုပါက သဘာဝနှင့် လူတို့အပေါ် ထိခိုက်မှုများ လျော့ချရေးအတွက် အစိုးရသည် EIA မှာပါသော သတင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုကာ စီမံကိန်းရေးဆွဲသူများ နောက်ထပ် လိုက်နာလုပ်ဆောင်ရမည့် လိုအပ်ချက်များ သတ်မှတ်ပေးသည်။

(ပုံပြဇယား ၃ (၂) ဖြင့်တွဲ၍ ကြည့်ပါရန် စာမျက်နှာ - ၂၇ သို့)

အစိုးရထံ အယူခံဝင်ခြင်း ။ ။ အကယ်၍ အစိုးရအရင်စီက EIA ကို အတည်ပြုမပေးပါက စီမံကိန်း ချမှတ်သူသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တရားရုံးမှာ သို့မဟုတ် စီစစ်သုံးသပ်ရေးအဖွဲ့မှာ အယူခံဝင်နိုင်ပါသည်။

(ပုံပြဇယား ၄ ဖြင့်တွဲ၍ ကြည့်ပါရန် စာမျက်နှာ - ၂၈ သို့)

စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်း။ ။ စီမံကိန်းချမှတ်သူသည် စီမံကိန်း၏ ဆောက်လုပ်ရေးအဆင့်နှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုအဆင့်တို့ နှစ်ဆင့်လုံးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် (Environmental Management Plans (EMP) ကို လူထုထံ ချပြရမည်။ ဤအဆင့်သည်အရေးကြီးသည်။အကြောင်းမှာအောက်ပါကိစ္စများကိုအထောက်အကူပြုပေးသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

- စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရာတွင် EIA ဆိုင်ရာ ကြိုတင်စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာစေခြင်း။
- စီမံကိန်း၏ သက်ရောက်မှုများအပြင်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများကို ထိထိရောက်ရောက် လျော့ကျစေခြင်း ရှိမရှိဆိုသည်တို့ကို စောင့်ကြည့်ခြင်း။

ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် (Environmental Management Plans (EMP)) ။ ။ စီမံကိန်း ချမှတ်သူက စီမံကိန်းကို မည်သို့ဖော်ဆောင်မည်၊ EIA မှာ ၎င်းပြောထားသည့်အတိုင်း မည်သို့လိုက်နာ ဆောင်ရွက်မည်ဆိုသည်ကို ရှင်းပြသော အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ EIA မရှိပါက၊ သဘာဝနှင့် လူတို့အပေါ် ဆိုးကျိုးရိုက်ခတ်မှုများကို မည်သို့ထိန်းချုပ်မည်၊ လျော့ချမည် ဆိုသည်ကို ရှင်းပြပါသည်။

ဆောက်လုပ်ရေးအဆင့် ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီစဉ် EMP ။ ။ စီမံကိန်း၏ ဆောက်လုပ်ရေး အဆင့် ကာလအတွင်းမှာ သက်ရောက်မှုများကို ထိန်းချုပ်ရေးအစီအစဉ်။

လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုအဆင့် ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ် EMP ။ ။ စီမံကိန်းကို တည်ဆောက် ပြီးနောက်၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုအဆင့် ကာလအတွင်းမှာ သက်ရောက်မှုများကို ထိန်းချုပ်ရေး အစီအစဉ်။

EIA များမှာ ဆောက်လုပ်ရေးအဆင့် ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် EMP နှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု အဆင့် ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် EMP တို့နှစ်မျိုးစလုံး ပါရှိရမည်ဖြစ်ပြီး၊ သတ္တုတွင်းကဲ့သို့သော စီမံကိန်းအချို့တွင် EMP ကို ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းအဆင့် ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် လုပ်ငန်းပြီးစီးသည့်အခါ ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်တို့ကို ပြုလုပ်ရမည်။

၇) EIA လုပ်ငန်းဖြစ်စဉ်မှာ အများပြည်သူတို့ အဘယ့်ကြောင့် ပါဝင်သင့်ပါသနည်း။

စီမံကိန်းသည် ဒေသအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအပေါ် သက်ရောက်မှု များ ဖြစ်ပွားစေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံလူထုမှာ မိမိတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆို ခွင့်နှင့် ဤစိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို မည်သို့ဖြေရှင်း ပေးမည်ဆိုသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ စီမံကိန်း ချမှတ်သူများထံမှ ဖြေကြားချက်များကို ရရှိခွင့်ရှိပါသည်။

ထို့ပြင် EIA ကို ပြည့်စုံနိုင်သမျှ ပြည့်စုံစေရန်နှင့် EIA အနေနှင့် ဖြစ်ပွားလာဖွယ်ရှိသော လူနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သိပ္ပံနည်းကျ အသိအမြင်များ သာမက လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ ဒေသဆိုင်ရာ အသိအမြင်များကို အသုံးပြုစေရန်အလို့ငှာ ဒေသခံ လူထုသည် EIA မှာ ပါဝင်ခွင့် ရှိသင့်သည်။

၈) ဒေသခံလူထုသည် EIA လုပ်ငန်းဖြစ်စဉ်မှာ မည်သို့ ပါဝင်နိုင်ပါသနည်း။

စီမံကိန်းချမှတ်သူတစ်ဦးက အစိုးရအေဂျင်စီထံသို့ စီမံကိန်းတစ်ခုကို အဆိုပြုတင်ပြတိုင်း ဒေသခံ လူထုမှာ သတင်းအချက်အလက် ရရှိခွင့်ရှိပါသည်။ လူထုမှာ EIA မူကြမ်း မိတ္တူများ၊ EIA အစီရင်ခံစာတစ်စုံလုံး၊ ထို့ပြင် EIA လုပ်ငန်းဖြစ်စဉ်နှင့် သက်ဆိုင်သော အခြားစာရွက်စာတမ်း များကို ရခွင့်ရှိပါသည်။

ဒေသခံလူထုသည် EIA လုပ်ငန်းဖြစ်စဉ်အားလုံး (ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်းမှစ၍ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းအထိ) မှာ ပါဝင်ခွင့်ရှိပါသည်။ လူထုပါဝင်မှုသည် EIA လုပ်ငန်းဖြစ်စဉ်၏ အလွန်အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ (ကျေးရွာများ) ကို ပါဝင်ခွင့်မပေးပါက EIA ဖြစ်စဉ်သည် ဥပဒေကို လိုက်နာရာ မရောက်ချေ။

မြန်မာနိုင်ငံ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅)

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပထမဦးဆုံးဖြစ်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (Environmental Conservation Law) ကို အတည်ပြုပြဌာန်းခဲ့သည်။ ဤဥပဒေက သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Natural Resource the Environmental Conservation - MONREC) အား EIA စနစ်တခုချမှတ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို စောင့်ကြည့်ရန်နှင့် ဖော်ဆောင်ရန် အခွင့်အာဏာပေးထားသည်။ (၂၀၁၅)ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် MONREC က EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (EIA Procedures) ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ EIA စနစ်နှင့် ပတ်သက်သော အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ပေးထားသည်။ စီမံကိန်းချမှတ်သူများနှင့် အစိုးရတို့၏ တာဝန်များလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ နောက်ဆက်တွဲ (၁) မှာ EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Natural Resource the Environmental Conservation - MONREC သို့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် (EIA) သို့မဟုတ် ကနဦး ပတ်ဝန်းကျင် ဆန်းစစ်ချက် (IEE) နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် (EMP) တို့ကို တင်ပြရမည့် စီမံကိန်းအမျိုးအစားများအား ဖော်ပြထားသည်။

ကနဦး ပတ်ဝန်းကျင် စစ်ဆေးချက် (Initial Environmental Examination - IEE) ။ ။ EIA နှင့် ဆင်တူဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် EIA ထက်ပို၍ သေးငယ်ပြီး၊ ပို၍ရှင်းသည်။ စီမံကိန်းသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုအချို့ ရှိနိုင်သော်လည်း၊ သက်ရောက်မှုများက အတော်အတန်သေးငယ်လျှင် စီမံကိန်းချမှတ်သူအနေနှင့် EIA အစား ကနဦး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စစ်ဆေးချက် (IEE) ကို လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ IEE သို့မဟုတ် EIA ဖြစ်စဉ်၏ လေ့လာရေးနယ်ပယ် အကျယ် အဝန်းသတ်မှတ်ခြင်း အဆင့်မှာ လူထုအား တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက် ဝေမျှခြင်းကို စတင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ စီမံကိန်းချမှတ်သူသည် လူထုအား စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များပေးပြီး၊ လူထုအား အထူးသဖြင့် စီမံကိန်း၏ သက် ရောက်ခံရဖွယ်ရှိသော ပြည်သူတို့အား တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းပြုရမည်။ ဤလူထုတိုင်ပင် ဆွေး နွေးမှုများအကြောင်းကို EIA အစီရင်ခံစာတွင် အသေးစိတ်ရှင်းပြရမည် (p 60 & 61)။ EIA အစီ ရင်ခံစာကို သယံဇာတ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ တင်ပြပြီးနောက် တွင် ဝန်ကြီးဌာနမှ လည်း ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲသင့်ခံရမည့် ပြည်သူများနှင့် လူထု တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပပေးရေးအတွက် စီစဉ်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။

ပုဒ်မ (၆၅) အရ စီမံကိန်းချမှတ်သူသည် EIA ကို ဝန်ကြီးဌာနသို့ တင်ပြပြီး၊ (၁၅) ရက်အတွင်းမှာ ၎င်းကို လူထုထံမှာ ချပြရမည်။ (p 66) အရ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဌာန (ECD) ကလည်း EIA ကို လူထုထံသို့ ချပြရန် လိုအပ်သည်။

IEE ၊ သို့မဟုတ် ၊ EIA သို့မဟုတ် EMP ကို အတည်ပြုပါက၊ ဝန်ကြီးဌာနသည် စီမံကိန်းချမှတ်သူ အား ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလိုက်နာဆောင်ရွက်မှု သက်သေခံလက်မှတ် (Environmental Compliance Certificate - ECC ထုတ်ပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ (p 3)

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလိုက်နာဆောင်ရွက်မှုသက်သေခံလက်မှတ် (Environmental Compliance Certificate - ECC) ။ ။ စီမံကိန်း တခုစတင် အကောင်အထည်ဖော်မီ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် လုပ်ငန်းလည် ပတ်ရေး မစတင်နိုင်မီတွင် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက် ရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနမှ စီမံကိန်းပြုလုပ်သူအား ထုတ်ပေးသော အသိမှတ်ပြုလက်မှတ် ဖြစ်သည်။

ECC လိုအပ်သော စီမံကိန်းတိုင်းသည် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနသို့ စောင့်ကြည့်မှု အစီရင်ခံစာများ တင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းအစီရင်ခံစာကို လူထုထံသို့ လည်း ချပြရမည်။ စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူများသည် စောင့်ကြည့်မှု အစီရင်ခံစာကို သဘာဝ သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ ပို့ပြီး၊ (၁၀) ရက်အတွင်းမှာ လူထုထံသို့ ချပြရမည်ဟု အခန်း(၁၁၀) က ပြဌာန်းထားသည်။

စောင့်ကြည့်မှု အစီရင်ခံစာများ(Monitoring Reports) ။ ။ ကုမ္ပဏီများက မိမိတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်များနှင့် မည်သို့ကိုက်ညီအောင်ဆောင်ရွက်ကြောင်း ရှင်းပြသော အစီရင်ခံစာ များဖြစ်သည်။ အစီရင်ခံစာများသည် အခိုးအငွေထုတ်လွှတ်မှု စံချိန်ထက် ကျော်လွန်ခြင်းရှိ၊ မရှိသို့မဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထဲသို့ အညစ်အကြေး ထုတ်လွှတ်မှုဖြစ်စေသော မတော်တဆဖြစ်ပွားမှုရှိ၊ မရှိ ဆိုသည်ကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ဖော်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံး တရားဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဖြစ်ပြီး၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု (Indigenous Peoples) များအတွက် စကားလုံးကို အထူးအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်၊ အသုံးပြုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့အပေါ် ဆိုးကျိုးရိုက်ခတ်မှုဖြစ်ပွားစေသော စီမံကိန်းများအတွက် မိမိ၏ တိကျသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပြဌာန်းမပြီးမီမှာ စီမံကိန်းဘက်တော်သားများသည် “ဆန္ဒမပါသော နေရာရွှေ့ပြောင်းရမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ (ကမ္ဘာ့ဘဏ်အုပ်စု၊ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် အပါအဝင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများက လက်ခံထားသော) အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်” ဟု EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၏ ပုဒ်မ (၇) က ဖော်ပြထားသည်။

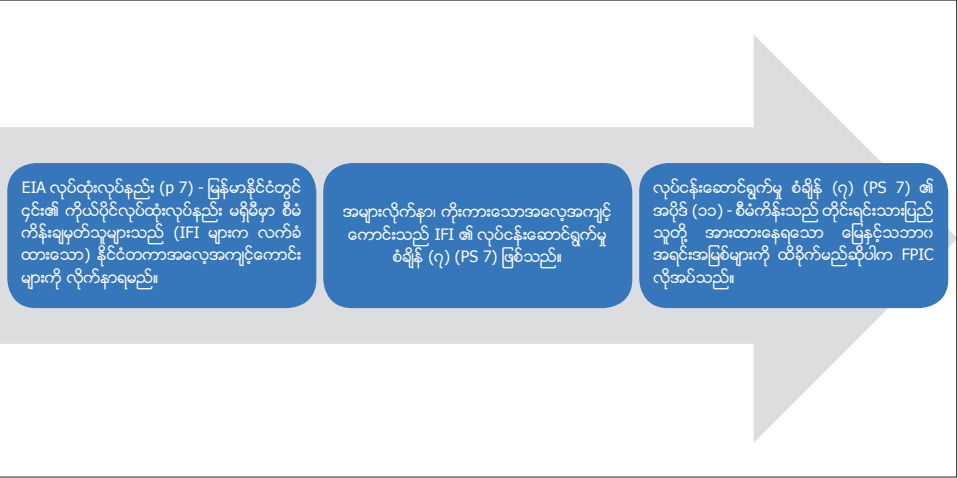
EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများက တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများကို ဤသို့အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ “ပင်မ လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် လူမှုရေးသို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာလက္ခဏာများ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိပြီး၊ ဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ငန်းစဉ်များမှ ဖြစ်ပေါ်သော ဆိုးကျိုးများကြောင့် ယင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွား ထိခိုက်လွယ်စေသည့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများကို ဆိုလိုသည်။” အခန်း (၂) ။

စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရာတွင်၊ စီမံကိန်းသည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိနိုင်ပါက (p 7) အရ၊ စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်သူများသည် နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့အစည်းများ (IFI)က သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစံချိန် (၇) (IFC Performance Standard 7) ကို ကျင့်သုံးရမည်ရှိသည်။¹ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစံချိန် (၇) အရ စီမံကိန်းဘက်တော်သားများသည် ထိခိုက်ခံရဖွယ်ရှိသော တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ ကောင်းစွာ ကြိုတင်အသိပေးထားသော လွတ်လပ်သောသဘောဆန္ဒ (the free prior and informed consent - FPIC) ကို ဦးစွာအားဖြင့် ရယူရန် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စံချိန်(၇) အရ၊ အကယ်၍ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများက စီမံကိန်းအတွက် နေရာရွှေ့ပြောင်းရန် သဘောတူပါက ၎င်းတို့မှာ နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်းများက သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စံချိန် (၅) မှာပါရှိသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။

¹ IFC Performance Standard 7, para. 11.

ဤအကျိုး ကျေးဇူးများများတွင် အပြည့်အဝလျော်ကြေးပေးခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ ပြန်လည်ရရှိခြင်း၊ ကြားကာလ အကူအညီပေးခြင်းတို့အပြင် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာနေထိုင်မှု ဘာဝနာပုံစံ ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် လုံလောက်သောမြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ဆက်လက်ရရှိနိုင်မှုတို့ ပါဝင်ပါသည်။

ကောင်းစွာကြိုတင် အသိပေးထားသော လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒ (free prior and informed consent - FPIC) ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတကာဥပဒေထဲမှ အယူအဆတရပ်ဖြစ်ပြီး၊ အစိုးရများ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီများသည် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအား ၎င်းတို့၏ သဘောဆန္ဒအလျောက်မဟုတ်ဘဲ ၎င်းတို့အား ၎င်းတို့၏ သမိုင်းနှင့် ဆက်နွှယ်နေသော မြေများမှ ဖယ်ရှားခြင်းမပြုရဟု ဆိုထားသည်။ အကယ်၍ စီမံကိန်းတခုကြောင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ နေရာရွှေ့ပြောင်းရမည့် အလားအလာရှိပါက ထိုတိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့အား စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အသိပေးရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့သည် ရွှေ့ပြောင်းရန် ဆန္ဒရှိမရှိ ဆုံးဖြတ်နိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

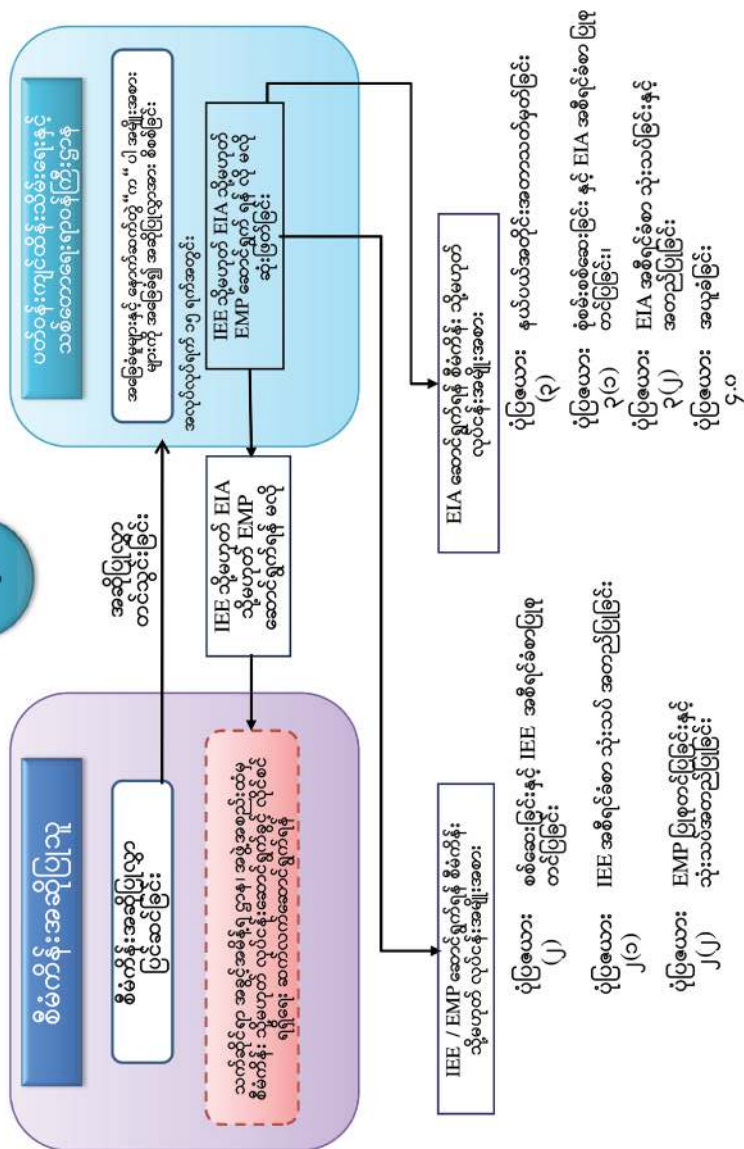
မြန်မာပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် (EIA) လုပ်ငန်း အဆင့်ဆင့်ပြ ပုံကားချပ်

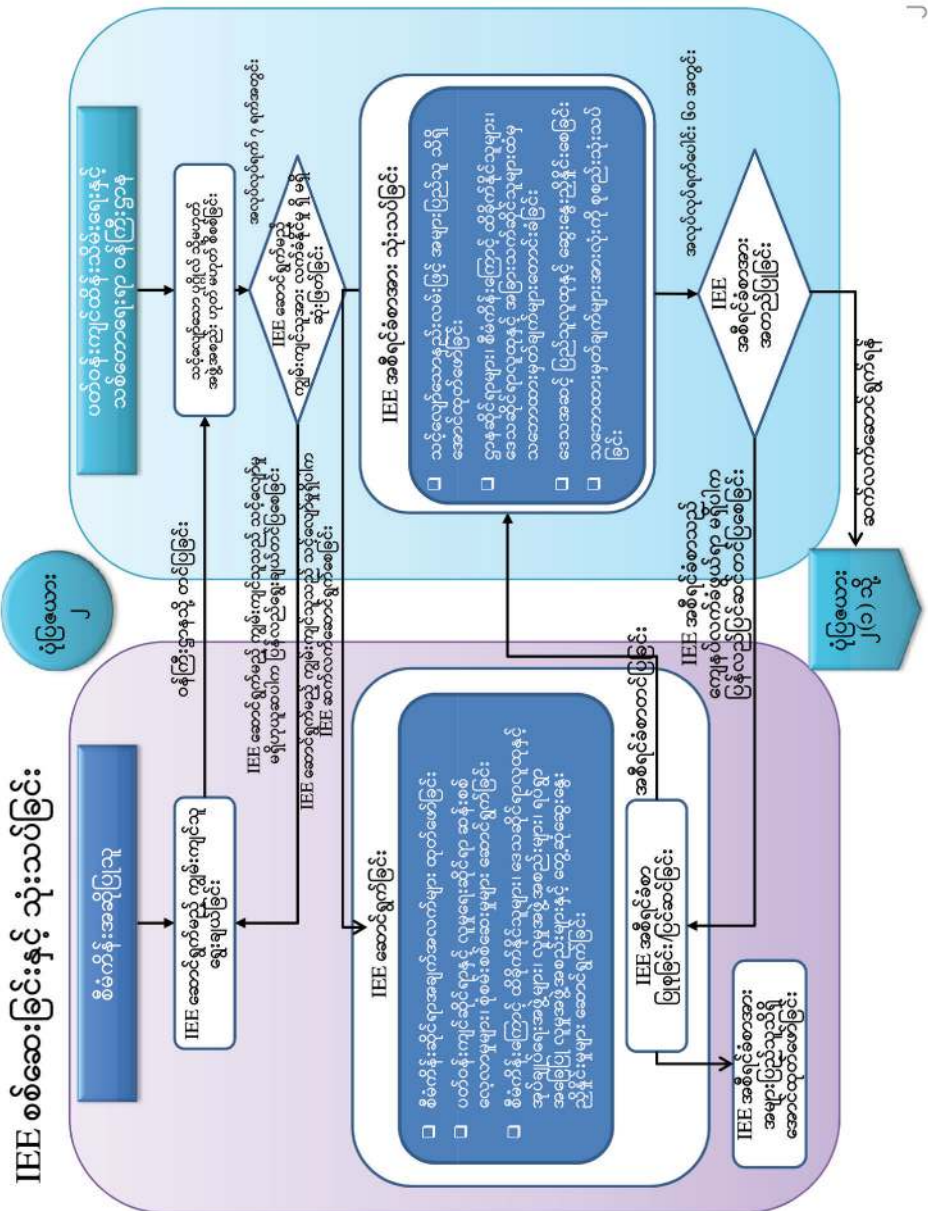
EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အပြည့်အစုံကို www.ecd.gov.mm မှာ ရရှိနိုင်ပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်

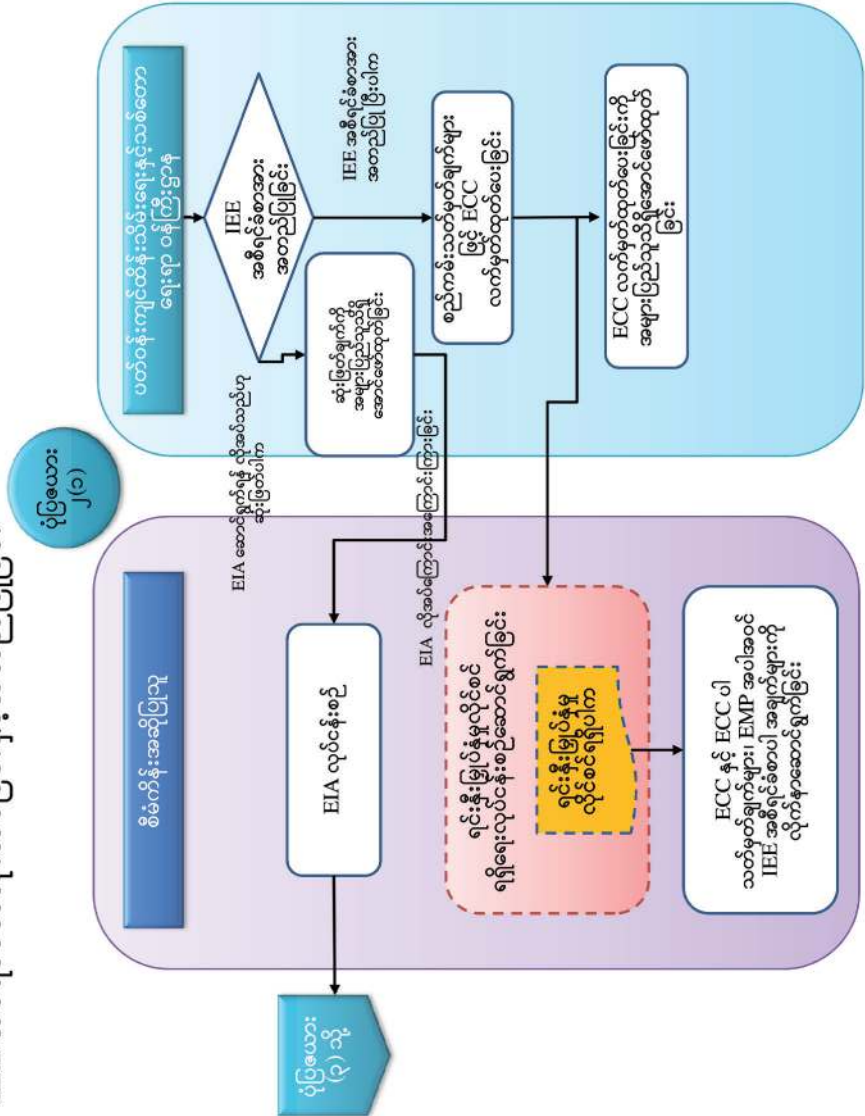
စီမံကိန်းအဆိုပြုလွှာစစ်ဆေးခြင်း

ပုံပြဇယား ၅

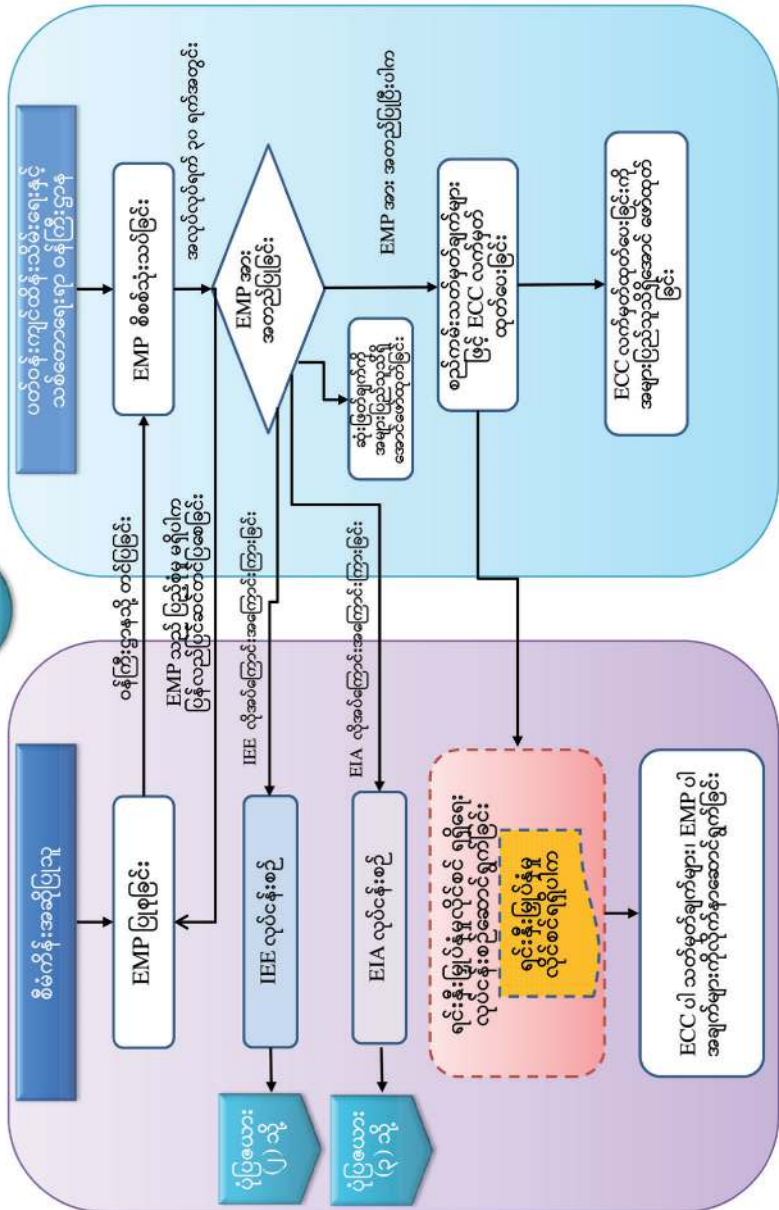

IEE အစီရင်ခံစာသုံးသပ်ခြင်းနှင့်အတည်ပြုခြင်း

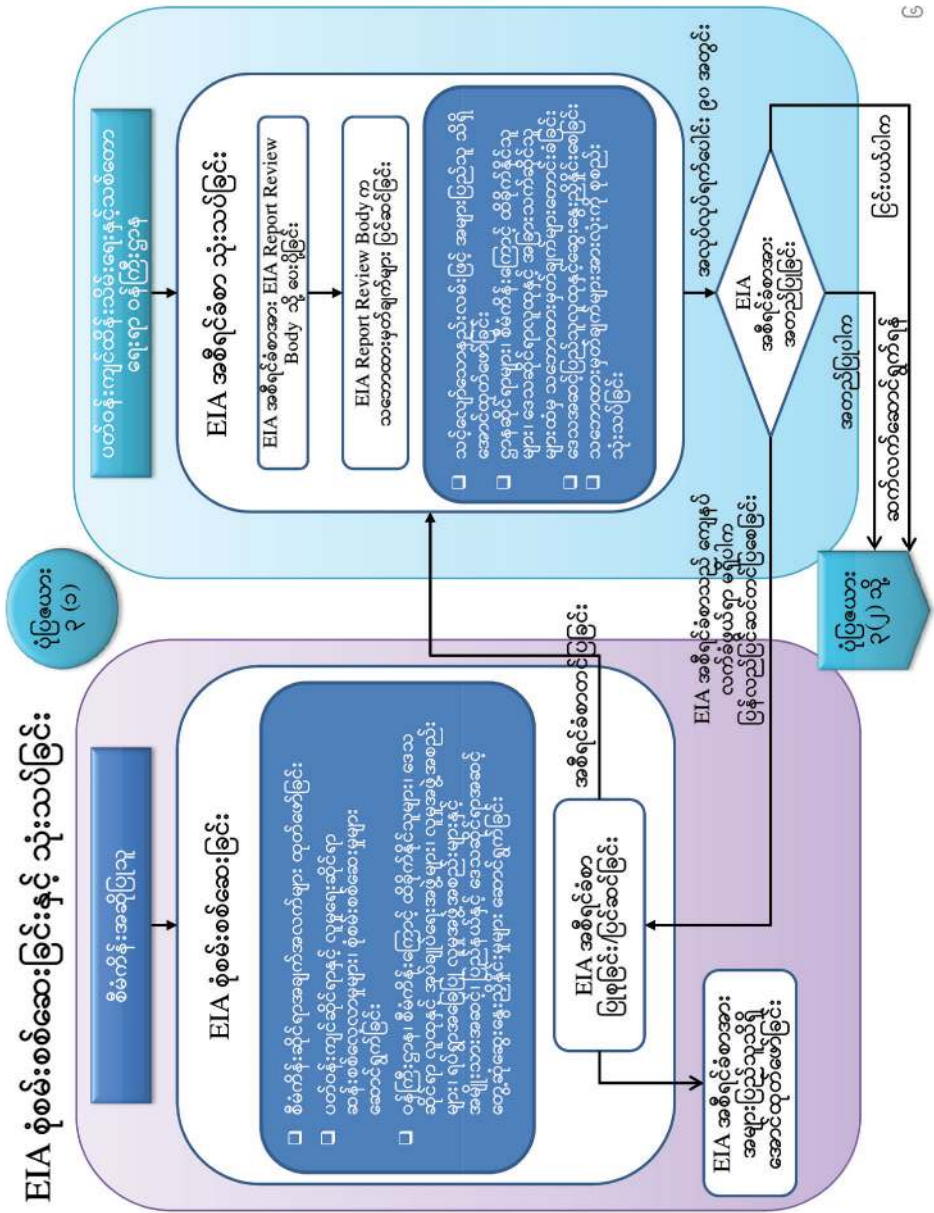

EMP သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်း

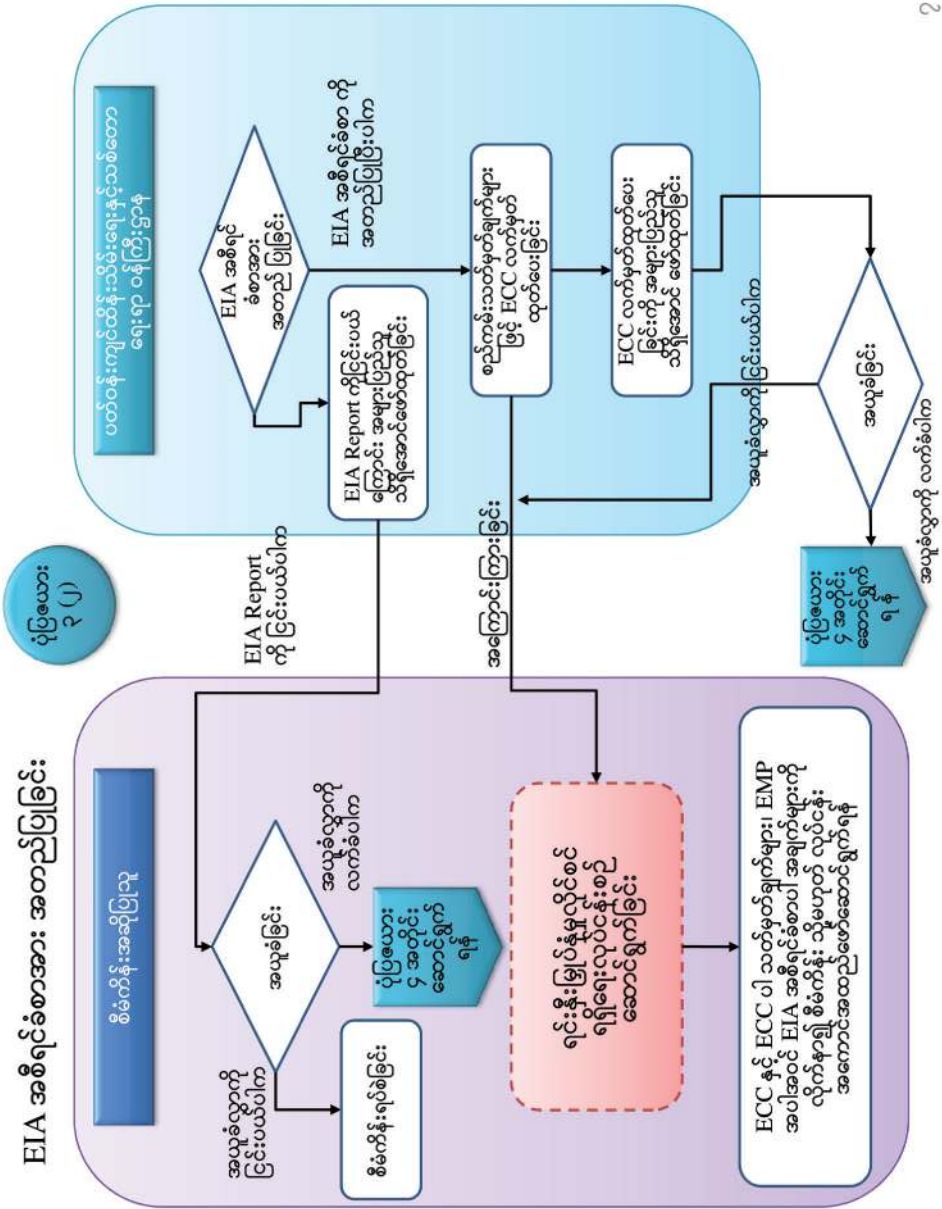
ပုံစံအမျိုးအစား
၂ (၂)

EIA စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် သုံးသပ်ခြင်း

EIA အစီရင်ခံစာအား အတည်ပြုခြင်း

ထိုင်းနိုင်ငံဆီမှ ရရှိသော EIA သင်ခန်းစာများ

ချာချိုအင်ဆောင် (Chachoengsao) ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံး ဓါတ်အားပေးစက်ရုံ

• အခြေခံ အချက်များ

- တည်နေရာ ။ ။ ချာချိုအင်ဆောင်နယ် (Chachoengsao)၊ ထိုင်းနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်း။
- အမျိုးအစား ။ ။ ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံး ဓါတ်အားပေးစက်ရုံ။
- ထုတ်လွှတ်ပေးသော စွမ်းအား ။ ။ ၆၀၀ မီဂါဝပ် (600MW)

• လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ

- စီမံကိန်းချမှတ်သူက ဆောက်လုပ်ရေးနေရာရှိ သင်ပုန်းကြီးပေါ်မှာ အသိပေး ဖော်ပြမှုမလုပ်ခင်အထိ နယ်မြေလူထုသည် စီမံကိန်းအကြောင်း ဘာတခုမျှ မသိခဲ့ချေ။
- နယ်မြေလူထုသည် EIA ကို ဘယ်တုန်းကမှ မတွေ့မမြင်ခဲ့ဖူးချေ။
- ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် သစ်သီးများကဲ့သို့သော စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ပစ္စည်း များအပေါ် သက်ရောက်မှု။
- ဖုန်မှုန့်များနှင့် ညစ်ညမ်းမှုများ (NO₂၊ SO₂)မှနေ၍ ကျန်းမာရေးအပေါ် သက်ရောက်မှု။
- ရေကို လုယူသုံးစွဲခြင်း (နယ်မြေလူထု၏ ရေရရှိနိုင်မှုကို လျော့နည်းစေခြင်း)

• လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ လှုပ်ရှားမှုများ

- အစိုးရထံမှ EIA စာရွက်စာတမ်းများတောင်းခံခြင်း။
- ပိုစတာများ၊ လက်ကမ်းစာရွက်များ ရေးသားထုတ်ဝေခြင်း၊ အသနားခံစာ အတွက် လက်မှတ်များ စုဆောင်းခြင်းနှင့်၊ ထိုအသနားခံစာကို အစိုးရထံသို့ ပေးပို့ခြင်းကဲ့သို့သော လမ်းကြောင်းအများအပြားဖြင့် ဤစီမံကိန်းကို မိမိတို့ သဘောမတူကြောင်း အသိပေးစကားများ ပေးပို့ခြင်း။

- မိမိတို့လူမှုအဖွဲ့အစည်းအကြောင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်းတို့နှင့် ပတ်သက်သော နယ်မြေဒေသတွင်း အသိအမြင်ကို အားထားခြင်း။
- နယ်မြေလူထု၏ အသိအမြင်ကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းအားဖြင့် ကူညီပါရန် အသိ ပညာရှင်များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ (NGOs) ထံ မေတ္တာ ရပ်ခံခြင်း။
- ကျန်းမာရေးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်ချက် သို့မဟုတ် လူမှုအဖွဲ့အစည်း သုတေသန လေ့လာချက်တစ်ခု လုပ်ဆောင်ပေးပါရန် အမျိုးသားကျန်းမာရေး ကော်မရှင် (National Health Commission) အား အကူအညီတောင်းခံခြင်း။
- ဆန္ဒပြပွဲများ။
- ခွင့်ပြုချက်ကို ပယ်ဖျက်ပေးပါရန် အုပ်ချုပ်ရေးတရားရုံးမှာ တရားစွဲဆိုခြင်း။
- လူမှုအဖွဲ့အစည်း လှုပ်ရှားမှုများ၏ အကျိုးရလဒ်များ
 - (၂၀၁၂) ခုနှစ်တွင်ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များကော်မရှင် (expert commission) က EHIA (ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ် ချက်) ကို အတည်ပြုပေးခြင်း။
 - (၂၀၁၃) ခုနှစ်တွင်လည်း ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ ကော်မရှင်က EHIA ကို အတည်ပြုပေးဘဲ ထားပြန်ခြင်း။
 - အတိုင်ပင်ခံ ပညာရှင် (Consultant) က EHIA ကို ပြုပြင်မွမ်းမံလျက်ရှိပြီး၊ နောက်တစ်ဆင့် ထပ်မံ တင်ပြရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း၊ ဖရဲနယ် (Phrae) ရှိ ကင်ဆူတင်း (Keng Seu Ten) ဆည်

• အခြေခံ အချက်များ

- တည်နေရာ ။ ။ ဖရဲပြည်နယ် (Phrae)၊ ထိုင်းနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း
- အမျိုးအစား ။ ။ ဆည်
- ရေလျှောက်တံ နယ်မြေ ။ ။ (၆၆x ၆၆) စတုရန်းကီလိုမီတာ

• လူထု၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ

- ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လက်ကျန်သစ်တောများနှင့် (၅၄x ၅၄) စတုရန်းကီလိုမီတာခန့် ကျယ်ဝန်းသော မြေကို ရေလျှောက်တံက ရေလွှမ်းပစ်မည်။
- ရေလျှောက်တံက ရမ်ဆာရေတိမ်ဒေသ(Ramsar site)¹ တခု ဖြစ်လာရန် အလားအလာရှိသည်ဟု ကြေငြာထားသော ယွမ် မြစ်ဝှမ်းဒေသ (Yom river basin) ၏ ဂေဟစနစ်ကို ပြောင်းလဲစေမည်။
- ရေလျှောက်တံက အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၂,၇၀၀) ခန့်ကို ရေလွှမ်းပစ်မည်။
- မြေလျင်လှုပ်မည့် အန္တရာယ်ပိုများလာခြင်း။

• လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ လှုပ်ရှားမှုများ

- သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများသို့ ဆည်ကို ဆန့်ကျင်ကြောင်း စာများပေးပို့ခြင်း။
- ဆည်ကို ကန့်ကွက်သော ဆန္ဒပြပွဲများ။
- ဆည်နေရာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်နယ်မြေတွင် EIA အတိုင်ပင်ခံပညာရှင်များအား သတင်းအချက်အလက် စုဆောင်းခွင့်မပြုခြင်း။

1 ရမ်ဆာရေတိမ်ဒေသ(Ramsar site) တခုဆိုသည်မှာ ရေတိမ်ဒေသများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက် (Convention on the Protection of Wetlands) အရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် သတ်မှတ်ထားသော အထူးရေတိမ်ဒေသဖြစ်သည်။ 'ရမ်ဆာ (Ramsar)' ဆိုသည်မှာ ရမ်ဆာ သဘောတူညီချက်ကို ချမှတ်သော နိုင်ငံတကာကွန်ဖရင့် ကျင်းပရာ အီရန်နိုင်ငံရှိ မြို့ကြီးတမြို့၏ အမည်ဖြစ်သည်။

- သစ်တောကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် လူထုထောက်ခံမှုရရှိရေးအတွက် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခန်းအနားများ ကျင်းပခြင်း။
 - ဆည်နေရာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်နယ်မြေရှိ ဂေဟစနစ်၏ သဘာဝ သယံဇာတ အရင်းအမြစ်ကြွယ်ဝမှုကို ပြသရန်အတွက် လူမှုအဖွဲ့အစည်း သုတေသန လုပ်ငန်း (community research) ဆောင်ရွက်ခြင်း။
 - လူမှုမီဒီယာ လုပ်ရှားမှုလုပ်ခြင်း။
 - အစိုးရကို ဖိအားပေးရန်အလို့ငှာ ဆင်းရဲသားများ ညီလာခံ (Assembly of the Poor) ကဲ့သို့သော အခြားသော လူထုကွန်ရက်အဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- လူမှုအဖွဲ့အစည်း လှုပ်ရှားမှုများ၏ ရလဒ်များ
 - (၁၉၈၀) ခုနှစ်မှ ယခုအချိန်အထိ နှစ်ပေါင်း (၂၀) ကျော်ကြာမျှ အစိုးရသည် စီမံကိန်းဆောက်လုပ်မှုကို မစတင်ခဲ့သေးချေ။
 - အစိုးရသည် အစီအစဉ်များကို မပယ်ဖျက်သေးချေ။ သို့သော် စောင့်နေလျက် ရှိသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် EIA လုပ်ငန်းကျင့်သုံးရေးအတွက် လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ မဟာဗျူဟာများ

- သုတေသနလုပ်ငန်း (EIA ကို စိန်ခေါ်ရန် အဓိက လက်သုံးကရိယာတစ်ခုအဖြစ် လူမှုအဖွဲ့အစည်း သုတေသနလုပ်ငန်းကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် လူထုလှုပ်ရှားမှု လုပ်ခြင်း။

- ရပ်ရွာလူထုသည် ဘုံတူညီသော ရည်မှန်းချက်များဖြင့် ကောင်းစွာစည်းလုံးညီညွတ်နေကြကာ၊ ဤရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရေးအတွက်လည်း မဟာဗျူဟာများ ချမှတ်ထားကြသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ စီမံကိန်းချမှတ် သူများအဖို့ စီမံကိန်းကို ရှေ့တိုးမဆောင်ရွက်နိုင်အောင် အချို့နေရာများတွင် ကျေးရွာများသည် စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်ရန် အကြံပြုထားသော နေရာကို စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ကြပြီး၊ အချို့နေရာများတွင် မိမိတို့၏ ကျေးရွာများထဲသို့ အချက်အလက်စုဆောင်းရန် သုတေသီများ မဝင်နိုင်အောင် တားဆီးကြသည်။

(Earthrights International မှ အခမဲ့ ဖြန့်ဝေသည်။)